
Fototaal deel 1

project 1

Met de taxi

Thema: in het verkeer

Activiteiten

Mondelinge taal

Schriftelijke taal

Fototaal

Verantwoording

Inhoud en tekst

CED-groep, Onderzoek & Ontwikkeling

De methode Fototaal is ontwikkeld door de CED-groep en gefinancierd door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Ontwikkelaars CED-Groep

Christine Clement	Lisette Ligtendag
Marléone Goudswaard	Ilse Meezen
Linda Jonkman	Lucas Rurup
Mirjam Koop	Vera van Schie

Met dank aan

Dr. P.G.T. Nicolay voor zijn advies met betrekking tot begrijpend lezen.
De scholen die hebben meegewerkt aan de ontwikkeling van Fototaal deel 1:

St. Jan Baptistschool, Maastricht	Mytyschool De Brug, Rotterdam
Dr. Herderscheeschool, Almelo	Van Koetsveldschool, Amsterdam
St. Mattheusschool, Rotterdam	Van Voorthuysenschool, Apeldoorn

Colofon

Fototaal *Taalonderwijs aan zeer moeilijk lerende kinderen*
Projecten deel 1 (4 t/m 6 jaar)

Illustraties

© Laurens Bontes

Uitgeverij edu-desk
Postbus 253
7240 AG Lochem
telefoon 0573 - 250 240
fax 0573 - 250 134
info@edu-desk.nl
www.edu-desk.nl

ISBN 978-90-73556-XXXXX

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No parts of this book may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

© 2008 Uitgeverij edu-desk

Inhoud

Project in vogelvlucht	5
Woordenlijst	6
Mondelinge taal: pictogram voor het dagprogramma	7
Introductie en passieve woordenschat.....	9
Fotoles en passieve woordenschat	10
Passieve woordenschat	11
Passieve woordenschat	12
Actieve woordenschat	13
Woordvorming	14
Communicatieve voorwaarden	15
Auditieve analyse en synthese	16
Auditieve discriminatie en rijm	17
Auditief geheugen	18
Zinsbouw	19
Voorzetsels en locatie	20
Zinsbegrip	21
Woorden omschrijven	22
Articulatie en mondmotoriek	23
Denkrelaties	24
Non-verbale communicatie	25
Iemand iets vragen	26
Iemand iets zeggen	27
Een gesprek voeren met een ander	28
Sociale routines	29
Schriftelijke taal: pictogram voor het dagprogramma	31
Begrijpend luisteren	33
Begrijpend lezen	34
Eindactiviteit	35

Project in vogelvlucht

Dit project valt binnen het thema in het verkeer en behandelt het onderwerp Met de taxi. Met de activiteiten in het project werkt de klas naar de eindactiviteit toe. Het project start met de introductie en het fotograferen van belangrijke woorden tijdens een les passieve woordenschat. In de loop van het project komen de woorden vele malen terug tijdens de overige taalactiviteiten. De foto's zijn hierbij een handig hulpmiddel. Desgewenst fotografeert u vaker. Tijdens de eindactiviteit gaan de leerlingen naar de taxi. De leerlingen maken een praatje met de taxichauffeur en laten zien wat ze geleerd hebben.

Materiaalsuggestie

Speelgoedauto's
Verkeerslicht
Nummerbord
Verkeerskleed
Ruitenwisser
Speelgoedgarage
Autospiegel
Toeter
Wiel

Startwoorden

Au	Dicht	Mee	Open
Auto	Die	Oma	Toet
Boem	Fiets	Opa	Zitten
Dag (groeten)	Hallo		

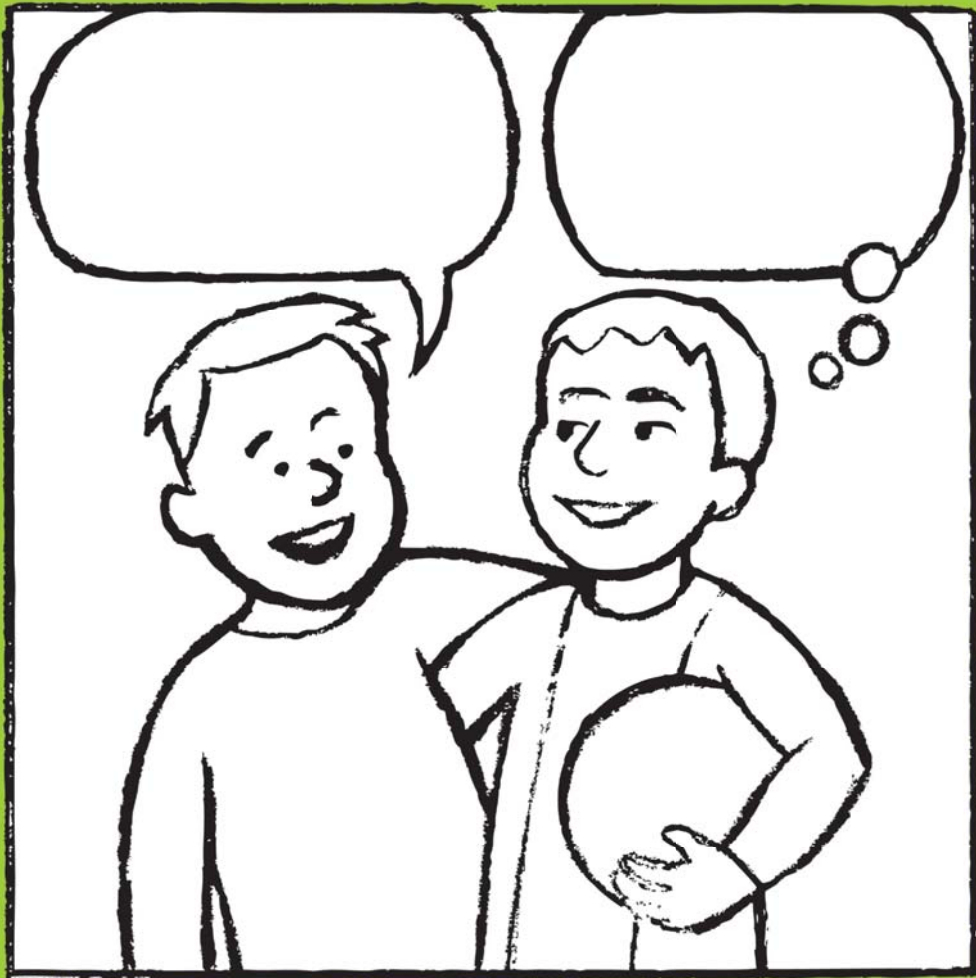
Basiswoorden

Aankomen	Dichtdoen	Naast (naast mij)	Taxi
Achter	Eerst	Niet	Terug
Achteruit	Er	Nummerbord	Thuisblijven
Band	Ergens	Op slot (deur)	Thuiskomen
Bank (TL)	Fout	Portier	Toeter
Bel	Gauw	Raam	Tussen
Benzine	Gordel	Reis	Uitstappen
Binnen	Halen	Reizen	Ver
Broem	Hier	Riem	Verder
Buiten	Huis	Rijden	Voorop
Bus (TL)	Instappen	Rollen	Weg (weggaan)
Chauffeur	Kijken	Rood	Wegrijden
Daar	Komen	Ruitenwisser	Wiel
Er/daar/hierbij	Leuk	School	Wielen
Deur (TL)	Meegaan	Snel	Zwaaien
	Meenemen	Spiegel	
	Mevrouw	Tanken	

TL: de woorden met TL komen terug in de kernzinnen van Fototaal technisch lezen

Mondelinge taal

praten en luisteren

Introductie en passieve woordenschat

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist
- Raadpleeg de woordenlijst en doe spullen over het verkeer in de fotokist
- Zorg voor een projecthoek met speelgoedvervoermiddelen
- Niveaukaarten passieve woordenschat

Thema-introductie

Ga met de leerlingen voor het raam of op het schoolplein staan. Wijs de leerlingen op de straat. Bespreek wat er te zien is. Richt u daarbij op de vervoermiddelen die er te zien zijn: een bus, een fiets, een auto, een taxi. Leg de leerlingen uit wat ze vandaag gaan leren: ze gaan nieuwe woorden leren!

Kern

Vervolgens kijkt u met de leerlingen in de fotokist. In de fotokist zitten voorwerpen rondom het thema verkeer. Iedere leerling mag er iets uit halen. Bespreek alles wat de leerlingen uit de kist halen. Benoem wat het is en wat je er mee kunt doen. Vraag wie het al vaker heeft gezien. Praat met de leerlingen over de materialen en spreek de leerlingen juist aan door het gebruik van de niveaukaarten.

Afsluiting

Ga met de leerlingen naar de projecthoek met speelgoedvervoermiddelen. Tijdens het project kunnen de tafel en bijvoorbeeld een verkeerskleed verder gevuld worden, bijvoorbeeld met speelgoedvervoermiddelen van de leerlingen zelf. Vertel de leerlingen dat ze allerlei spullen gaan maken over auto's en taxi's. Die mooie spullen komen allemaal in de projecthoek. Rond hiermee de les af.

Activiteit 2

Fotoles en passieve woordenschat

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist
- Maak een opstelling van taxi's bij een school in de projecthoek
- Licht de taxichauffeurs in over het fotograferen
- Fotocamera
- Niveaukaarten passieve woordenschat

Introductie

Ga met de leerlingen naar de projecthoek. Laat de leerlingen de speelgoedvervoermiddelen zien. Vraag of de leerlingen spullen herkennen die ze in de projecthoek zien. Vertel de leerlingen dat ze vandaag mooie foto's gaan maken en nieuwe woorden gaan leren.

Kern

Maak foto's van de taxi tijdens het in en uitstappen als de kinderen op school aankomen of naar huis gaan. Geef de leerlingen verschillende opdrachten die ze moeten uitvoeren. Bijvoorbeeld: Toeter met de toeter. Stap in de taxi. Wijs de spiegel aan. Draai aan het stuur. Laat de assistent foto's maken van deze handelingen. Verwoord telkens wat de leerlingen doen en gebruik hierbij telkens de nieuwe woorden. Maak hierbij gebruik van de aanwijzingen op de niveaukaarten.

Afsluiting

Bekijk met de leerlingen de foto's die gemaakt zijn op het scherm of op de computer terug. Benoem welke woorden de leerlingen vandaag allemaal geleerd hebben.

Fotobeschrijvingen

Kies woorden uit de woordenlijst. Maak van tenminste 10 begrippen met de leerlingen foto's.

Een leerling...

- ... die in/uit de auto stapt
- ... die de buitenspiegel aanwijst
- ... die zwaait naar de taxichauffeur
- ... die op de toeter drukt
- ... die de deur dicht/open doet
- ... die de gordel om doet
- ... die op de bank gaat zitten
- ... die een wiel aanwijst

Maak ook foto's van de chauffeur

- als hij wegrijdt,
- als hij de deur op slot doet,
- als hij de dop van de benzinetank eraf draait.

Passieve woordenschat

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist
- Doe foto's uit de fotoles in de fotokist
- Plaats een plaatje of foto van een taxi(busje) op de fotokist
- Niveaukaarten passieve woordenschat

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Laat de fotokist zien. Fototaal begint! Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaalles. Vertel de leerlingen dat ze nieuwe woorden gaan leren. Wijs het plaatje van de taxi aan op de fotokist. Vertel wat er op het plaatje staat. Een taxi! Benoem wie er allemaal met de taxi naar school komen. Vertel dat jullie gaan kijken wat je allemaal kunt zien aan een taxi.

Kern

Vraag een leerling een foto uit de fotokist te pakken. Benoem wat u op de foto ziet. Hang de foto op de fotokist. Vraag een volgende leerling nog een foto te zoeken in de fotokist. Hang de foto ook op de fotokist. Benoem wat u op één van de foto's ziet. Vraag de leerlingen de foto aan te wijzen waarop dat voorwerp of de handeling te zien is. Prijs de leerlingen als ze de juiste foto aanwijzen. Ga door met twee nieuwe foto's. Herhaal de nieuwe woorden zoveel mogelijk en maak hierbij gebruik van de aanwijzingen op de niveaukaarten.

Afsluiting

Vat samen wat de leerlingen gedaan en geleerd hebben. Vraag de leerlingen de foto's op te bergen in de fotokist en vertel dat Fototaal afgelopen is.

Suggestie

Deze les kunt u ook halverwege het project geven. Tijdens deze les maakt u nieuwe foto's die u in de andere lessen weer kunt gebruiken. Kies nieuwe woorden uit de woordenlijst. Geef de leerlingen tijdens de hierboven beschreven activiteit opdrachten. Ze doen handelingen met de voorwerpen. Maak hiervan taalfoto's. Let op! Het gaat hier om extra foto's naast de foto's die in de fotoles genomen zijn.

Activiteit 4

Passieve woordenschat

Materialen en voorbereidingen

- Zorg voor een aantrekkelijke projecthoek met materialen rondom het thema taxi
- Raadpleeg de woordenlijst en plaats foto's in de projecthoek
- Zet een knuffel bij de deur.
- Niveaukaarten passieve woordenschat

Introductie

Zet de leerlingen in de kring. Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaal les. Wijs de leerlingen op knuffel bij de deur. Vertel dat u samen met de leerlingen aan knuffel gaat vragen waarom hij bij de deur staat.

Kern

Loop met de leerlingen naar de knuffel bij de deur en praat met hem. Laat knuffel antwoorden dat hij op de taxi wacht. Knuffel houdt van rijden in de taxi. Dat vindt hij leuk. Vertel samen met de leerlingen aan knuffel dat het nog geen tijd is voor de taxi. We gaan nu eerst allerlei leuke activiteiten op school doen. Knuffel boft want de activiteiten gaan over de taxi! Laat samen met de leerlingen aan knuffel de projecthoek zien met materialen over het thema taxi. De leerlingen vertellen aan knuffel over de materialen en de nieuwe projectwoorden. Met de niveaukaarten betreft u alle leerlingen bij deze activiteit.

Afsluiting

Tot slot bedankt knuffel de leerlingen voor de leuke activiteit. Leg de knuffel weg en rond de les af.

Suggestie

Neem de leerlingen mee naar buiten. Ga op zoek naar een auto (bijvoorbeeld een rode auto). Wat een mooie (rode) auto is dat zeg! Met alles er op en er aan! Praat met de leerlingen over de auto.

Actieve woordenschat

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist
- Een aantal vellen A4 om een fotovertelboek van te maken
- Lijm
- Zorg voor dubbele foto's uit de fotoles (Kopieer zo nodig)
- Niveaukaarten actieve woordenschat

Introductie

Ga met de leerlingen in de projecthoek zitten. Laat de fotokist zien. Maak duidelijk dat Fototaal begint. Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaalles. Vertel de leerlingen dat ze gaan leren zeggen wat er op de foto's staat. Ze gaan nieuwe woorden leren zeggen.

Kern

Vraag de leerlingen te kijken wat er in de fotokist zit en de materialen uit de kist te halen. Vertel dat ze een mooi boek gaan maken met foto's er in. Samen met de leerlingen kijkt u nog eens goed naar de voorwerpen in de projecthoek. Plak samen met de leerlingen de foto van het benoemde voorwerp op een vel papier. Plak ook woorden of picto's bij de foto's. Of schrijf er een zin bij die de leerling bedenkt. Zo maakt u een fotovertelboek. Gebruik de niveaukaarten om bij de leerlingen actieve taal op niveau uit te lokken tijdens deze activiteit.

Afsluiting

Als alle foto's zijn opgeplakt, laat u de bladen nog 1 keer aan de leerlingen zien en benoem wat de leerlingen hebben geleerd. Maak de bladen aan elkaar vast tot een boek. Leg het boek in de projecthoek, zodat de leerlingen het kunnen zien. Rond de Fototaalles af.

Suggesties

Pak het fotovertelboek er weer bij om te kijken wat jullie hebben opgeplakt en geschreven. Laat de leerlingen zeggen wat er op de foto's staat.

Activiteit 6

Woordvorming

Materialen en voorbereidingen

- Fotoverstelboek of losse foto's uit de fotoles
- Niveaukaarten woordvorming

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Laat het fotoboek zien. Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaalles. Vertel de leerlingen dat ze vandaag leren hoe je spullen noemt als je er meer van hebt. Ik heb niet één boek, maar twee boeken. Sla het fotoboek open. Vertel dat de leerlingen het boek nog eens goed gaan bekijken.

Kern

Laat per keer één foto zien. Kijk op de foto waarbij u de meervoudsvorm kan gebruiken zoals bij het aanwijzen van de wielen van de taxi. Lok uit dat de leerling ook de meervoudsvorm gebruikt. 'Mirjam zie jij ook de wielen? Wijs maar aan daar zijn de .....' (spiegel – spiegels)

Zing ook een lied met de hele groep waarbij u de nadruk legt op het meervoud: Herhaal dit lied met andere woorden. Gebruik bij deze les de niveaukaarten woordvorming.

*De wielen van de taxi gaan rond en rond
Rond en rond, rond en rond
De wielen van de taxi gaan rond en rond
Op een mooie morgen*

Afsluiting

Als alle foto's aan bod zijn gekomen, slaat u het fotoboek dicht. Vertel dat de leerlingen goed hebben geoefend met het maken van woorden, zoals deur – deuren. Vraag een leerling het fotoboek in de projecthoek te leggen en rond de les af.

Suggesties

Zet de foto's op de computer. Om de beurt zitten twee of drie leerlingen samen met u (of met de klassenassistente) achter de computer. U laat de leerlingen eerst benoemen welke voorwerpen ze allemaal zien. Daarna vraagt u van welk voorwerp ze er maar één zien en van welke voorwerpen ze er twee zien. Laat de leerlingen het benoemen: één deur, twee deuren, één gordel, twee gordels.

Communicatieve voorwaarden

Materialen en voorbereidingen

- Zorg dat u onderstaand verhaal bij de hand heeft
- Niveaukaarten communicatieve voorwaarden

Introductie

Roep alle leerlingen in de kring. Maak duidelijk dat Fototaal begint. Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaalles. Vertel de leerlingen dat ze gaan leren om stil te zitten als u voorleest. 'Als je stil zit kun je goed luisteren.' Vertel de leerlingen dat u een verhaal gaat vertellen. Vraag de leerlingen goed te luisteren.

Kern

Lees het verhaal eerst helemaal voor.

Eef rent hard. Naar de taxi! Is de taxi al weg? Gelukkig! De taxi is er nog. De chauffeur wacht.

De chauffeur doet de deur open. Eef stapt in. Eef doet de deur dicht. De deur is op slot. Maar wat is dat? De tas zit tussen de deur. Eef trekt aan de tas. Ze trekt en trekt. De tas zit vast.

'*Chauffeur, mijn tas!*', roept Eef. De chauffeur stapt uit. Hij doet de deur open. Eef trekt de tas naar binnen. Gelukkig, ze heeft haar tas. De chauffeur stapt voorin. Eef kan naar huis.

Lees het verhaal nog een keer voor maar nu in drie stukken. Na ieder deel stopt u even. Praat met de leerlingen over het verhaal. 'Eef kan hard rennen zeg! Haalt ze de taxi? Maar oh, haar tas? Betrek de leerlingen bij het verhaal en let op de communicatieve voorwaarden volgens de niveaukaarten.

Afsluiting

Vat samen dat de leerlingen geleerd hebben om goed stil te zitten. Benoem dat je veel beter kunt luisteren als je zit op je stoel. Gebruik een 'doe'-liedje om weer even lekker te kunnen bewegen. Denk bijvoorbeeld aan het projectlied of aan het liedje 'Vroem vroem' van Dirk Scheele & de Liedjesband. Rond de Fototaalles af.

Suggesties

Laat een tas zien. Speel met een aantal leerlingen het verhaal uit oefening 1 na nadat u het nog een keer voor heeft gelezen. De anderen kijken er naar. Wissel daarna om en let op de communicatieve voorwaarden.

Activiteit 8

Auditieve analyse en synthese

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist met foto's uit de fotoles erin
- Maak een lijst met projectwoorden en projectzinnen die u wilt gebruiken
- Niveaukaarten auditieve analyse en synthese

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Maak duidelijk dat Fototaal begint. Leg de leerlingen uit wat ze vandaag gaan leren. Ze gaan leren woorden plakken, zoals spie-gel = spiegel. En woorden hakken: gordel.

Kern

Leg telkens drie foto's op tafel. Doe nu een spelletje met de leerlingen. Benoem een voorwerp dat u op de foto ziet en doe oefeningen volgens de niveaukaarten: hakken, plakken en aanvullen. Geschikte woorden bij deze oefening zijn bijvoorbeeld: fietsbel, gordel, toeter, spiegel, lampen, benzinetank, nummerbord, ruitenwisser en achterbank. Laat de leerling de foto bij het woord aanwijzen.

Afsluiting

Benoem wat de leerlingen geleerd hebben. Zing als afsluiting ter ontspanning een liedje over de taxi (zoals het projectlied of 'De wielen van de taxi gaan rond en rond'). Rond de les af.

Suggesties

Bekijk en benoem de voorwerpen in de projecthoek en doe oefeningen in analyseren en synthetiseren met deze woorden.

Auditieve discriminatie en rijm

Materialen en voorbereidingen

- Niveaukaarten auditieve discriminatie en rijm
- Twee poppetjes Sam Slof, Steef Stamp en een taxi in de projecthoek
- Zorg dat u onderstaand verhaal bij de hand heeft
- Niveaukaarten auditieve discriminatie en rijm

Introductie

Ga met de leerlingen naar de projecthoek. Maak duidelijk dat Fototaal begint. Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaalles. Wie weet nog wat we toen gedaan hebben? Stamp hard op de grond. Wie kan dat nadoen? Luister of het hard of zacht klinkt. Vertel de leerlingen dat ze gaan luisteren naar namen, geluiden en woorden.

Kern

Ga naar de projecthoek. Praat met de leerlingen over Sam Slof en Steef Stamp die bij de taxi staan. Wijs de twee poppetjes aan in de projecthoek. Leg het accent op gericht luisteren naar het geluid van bewegingen, namen, klanken en de structuur van woorden. Vertel over stampen en sloffen. Doe voor hoe sloffen en stampen gaat. Hoe klinkt het en hoe ziet het eruit? Laat de leerlingen hun ogen dicht doen en raden wat u doet. Sloffen of stampen. Praat over de namen Sam Slof en Steef Stamp en doe oefeningen volgens de niveaukaarten.

Afsluiting

Vertel dat Sam en Steef weg gaan met de taxi. Vat samen wat de leerlingen geleerd hebben. Zet de poppetjes in de taxi en rond daarmee de les af.

Suggesties

Verstop Sam en Steef in de klas en laat de leerlingen er naar zoeken. Wie weet nog hoe Sam Slof en Steef Stamp lopen? Wie weet nog meer over hun namen? Gingen Steef en Sam met de fiets of met de ta...?

Activiteit 10

Auditief geheugen

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist in de kring zetten
- Foto's uit de fotoles verspreid neerleggen in een hoek van de klas
- Niveaukaarten auditief geheugen

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Laat de fotokist zien en vertel dat u de foto's uit de fotokist gaat pakken. Kijk in de fotokist. U schrikt! De foto's zijn weg! 'Waar zijn de foto's gebleven?'. Kijk samen met de leerlingen rond in het lokaal. 'De foto's liggen allemaal op de grond! Wie heeft er toch zo'n rommel van gemaakt?' Vraag of de leerlingen u willen helpen om alle foto's weer naar de fotokist te brengen.

Kern

Vraag steeds aan een leerling om een foto te pakken. U beschrijft de foto. Laat de leerling een klank, woord of zin herhalen. Laat daarna de foto op de kist neerleggen. Gebruik de niveaukaarten om met de leerlingen te oefenen op niveau.

Afsluiting

Benoem dat de leerlingen geleerd hebben om woorden goed te onthouden. Je kan alleen woorden goed onthouden als je goed luistert. Laat de foto's weer in de fotokist doen. Fototaal is afgelopen.

Suggesties

Laat het lied 'Taxi' aan de leerlingen horen. Laat het lied eerst helemaal horen. Zing vervolgens steeds een paar woorden. Vraag de leerlingen goed te luisteren. 'Wie kan nazeggen wat u heeft gezongen?' Doe oefeningen met de leerlingen volgens de niveaukaarten.

Zinsbouw

Materialen en voorbereidingen

- Een ruim aantal projectvoorwerpen of foto's volgens de woordenlijst
- Zorg voor een nette overzichtelijke projecthoek
- Niveaukaarten zinsbouw

Introductie

Roep de leerlingen aan tafel. Vertel dat Fototaal begint. Vertel wat de leerlingen de vorige Fototaalles hebben gedaan en geleerd. Laat de spullen zien en vertel dat deze spullen een mooie plek krijgen in de projecthoek.

Kern

Ga met de leerlingen naar de projecthoek.

- Leg een foto of voorwerp in de projecthoek.
- Zeg er een juiste zin bij. Bijvoorbeeld: 'Taxi', 'in de taxi' of 'Hier gaat de taxi rijden'.
- De leerling die aan de beurt is, doet u na en imiteert de zin.
- Geef zo alle leerlingen een beurt.
- Zorg met de niveaukaarten dat elke leerling een zin op zijn niveau aangeboden krijgt.

Herhaal het aanbieden en nadoen van zinnen in een nieuwe ronde. Kies eventueel andere woorden zonder dat de zinsconstructie verandert.

Afsluiting

Geef een compliment voor de mooie projecthoek en rond de les af.

Suggesties

Laat de leerlingen zelf kiezen met welk voorwerp ze zinnen willen maken. Herhaal de oefening zoals hierboven beschreven met het materiaal dat de leerlingen zelf gekozen hebben.

Activiteit 12

Voorzetsels en locatie

Materialen en voorbereidingen

- Speelgoedauto's
- Een garage of een doos die als garage kan dienen
- Niveaukaarten voorzetsels en locatie

Introductie

Roep de leerlingen aan tafel. Maak duidelijk dat Fototaal begint. Vat kort samen wat er in de vorige Fototaalles is gedaan en geleerd. Laat de leerlingen de garage zien. Rijd daar met een auto in, op, achterlangs en parkeer hem naast een andere auto. Benoem wat u doet.

Kern

Neem zelf een auto en geef de leerlingen een auto. Vertel steeds waar de auto's naar toe moeten rijden (in de garage, naast de rode auto, achter de garage). Doe het eerst samen. Laat de leerlingen het daarna ook alleen doen.

Afsluiting

Benoem wat de leerlingen hebben geleerd, zoals de woorden op, af, naast, in en achter. Laat daarbij een voorbeeld zien. Rond de les af.

Suggesties

Pak blokjes en kiepwagens erbij. Rijd naar elkaar toe en geef elkaar opdrachten. 'Doe de blokjes in de auto, zet de auto naast de blokjes'. Zorg dat elke leerling aan de beurt komt. Aan het eind van de oefening mag iedere leerling nog een keer laten zien en vertellen wat je met de blokjes en de kiepwagens kunt doen.

Zinsbegrip

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist
- Projectfoto's
- Niveaukaarten zinsbegrip

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Maak duidelijk dat Fototaal begint. Doe kort voor wat er in de vorige les Fototaal is gedaan. Leg de leerlingen uit dat ze gaan leren om te begrijpen wat u vertelt. U gaat met de leerlingen over foto's praten. Pak de fotokist erbij.

Kern

Laat de leerlingen om de beurt een foto uit de fotokist pakken en er iets mee doen. Praat met de leerlingen over de foto's. Geef ook opdrachten of stel vragen: 'Leg de foto onder de tafel. Pak de foto's met Joep. Welke foto is mooi? Juf zit in de taxi. Waar zie je dat? Wie zwaait?' Gebruik de niveaukaarten voor het juiste taal aanbod.

Afsluiting

Stop alle foto's terug in de fotokist en sluit de fotokist. Vertel wat de leerlingen hebben gedaan en geleerd. Sluit Fototaal af.

Suggesties

Kopieer een kleurplaat met een auto er op. Leg stiften en potloden klaar. Laat de leerlingen de tekening kleuren. Geef ondertussen opdrachten op hun eigen niveau en kijk of de leerlingen begrijpen wat u zegt (pak een potlood, kleur de wielen, pak eerst het rode potlood en dan het blauwe potlood).

Activiteit 14

Woorden omschrijven

Materialen en voorbereidingen

- Projectfoto's
- Niveaukaarten woorden omschrijven

Introductie

Roep de leerlingen aan tafel. Laat het stapeltje foto's zien. Fototaal begint. Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaalles. Vertel de leerlingen dat ze gaan leren wat je kunt zeggen als je een woord niet kent. Wijs op een auto. 'Hoe heet dit nou? Ik weet het niet meer, het is rood, het kan rijden. Weten jullie het?' Vertel de leerlingen dat ze een spelletje gaan doen met de foto's.

Kern

Leg drie foto's neer op de tafel. Vertel er iets over. Noem bijvoorbeeld één aspect van één van die foto's zoals de kleur, de grootte, uw gevoel erbij, wat je ermee kunt. Laat de leerlingen uit de drie foto's kiezen welke u bedoelt. Herhaal dit nog een keer met drie andere foto's. Wanneer de leerlingen de oefening door hebben, kunt u één van de leerlingen de opdracht geven drie foto's te bekijken. Laat de leerling iets vertellen over de foto of een kenmerk benoemen. De andere leerlingen raden welke foto het is. Gebruik hierbij de niveaukaarten.

Afsluiting

Verzamel de foto's. Vat samen hoe de leerlingen het spel hebben gespeeld en wat ze hebben geleerd. Berg de foto's op in de fotokist. Rond de les af.

Suggesties

Pak een speelgoedauto. Wijs één van de onderdelen aan van de auto. Vraag de leerlingen wat je ermee kunt doen en hoe het er uit ziet (stuur: om te sturen, rond, zwart).

Articulatie en mondmotoriek

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist
- Zorg dat u onderstaand verhaal bij de hand heeft
- Niveaukaarten articulatie en mondmotoriek

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Daar staat de fotokist. Vertel kort wat de leerlingen hebben gedaan en geleerd in de vorige Fototaalles. Vertel dat de leerlingen gaan leren om duidelijk te praten. Ze gaan oefeningen met hun mond doen. Daarbij mogen ze kijken in de spiegel op de fotokist.

Kern

Zorg dat de leerlingen u goed kunnen zien. Vertel dat u een verhaaltje gaat voorlezen. Af en toe doet u iets met uw mond. Dat mogen de leerlingen dan nadoen. Overdrijf ook klanken en woorden uit het verhaaltje als oe, aa, sss en laat de leerlingen deze klanken en woorden imiteren. Laat de leerlingen in de spiegel kijken naar mondbewegingen. Leg nadruk op de klanken waar u aan werkt. Werk met de niveaukaarten.

Saar moet naar school.

Maar ze is nog zó moe.

Gaap, Saar moet geeuwen.

Ze wil terug naar bed, lekker slapen.

Maar mama zegt: 'Saar opschieten!'

De taxi komt zo!

Toet, toet, hoort Saar.

Daar is de taxi al.

'Veel plezier' zegt mama.

Saar gaat naar school.

Afsluiting

Vertel de leerlingen wat ze hebben geleerd, ze hebben hun mond goed gebruikt. Geef een voorbeeld. Ruim de fotokist op. Fototaal is afgelopen.

Suggesties

Pak de fotokist erbij en gebruik de spiegel. Noem woorden uit het project en kijk met een knuffel in de spiegel. Laat een knuffel u verkeerd nazeggen. De leerlingen verbeteren de knuffel en kijken daarbij met hem in de spiegel.

Activiteit 16

Denkrelaties

Materialen en voorbereidingen

- Materialen uit de projecthoek (identieke materialen en materialen van dezelfde soort, bijvoorbeeld twee identieke auto's en twee auto's die van elkaar verschillen)
- Materialen die niet bij het project passen, zoals een kam, een pop, een boekje etc. (identieke materialen en materialen van dezelfde soort bijvoorbeeld twee identieke kammen en twee verschillende kammen)
- Niveaukaarten denkrelaties

Introductie

Roep de leerlingen in de projecthoek. Fototaal begint. Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaalles. Wie weet nog wat we toen gedaan hebben? Vertel dat de leerlingen gaan leren om voorwerpen goed te bekijken en te zeggen welke bij elkaar horen en welke niet. Laat daarbij twee identieke voorwerpen (auto's) zien en benoem dat deze hetzelfde zijn. Laat twee verschillende voorwerpen zien (auto – fiets) en benoem dat deze verschillen.

Kern

Bekijk met de leerlingen de voorwerpen in de projecthoek. Geef verschillende opdrachten rondom de voorwerpen zoals dezelfde voorwerpen bij elkaar leggen of twee verschillende voorwerpen pakken. U kunt ook laten selecteren op kleur.

Dan ontdekt u dat er een aantal vreemde voorwerpen in de projecthoek liggen, die horen daar helemaal niet! Vraag de leerlingen of zij de voorwerpen kunnen pakken.

Geef opdrachten bij de doelstellingen op de niveaukaarten.

Afsluiting

Maak met elkaar de projecthoek netjes. Zorg er samen voor dat alle voorwerpen die er niet op horen, weer van de tafel verdwijnen. Geef de leerlingen een compliment, de tafel is weer netjes opgeruimd. Er staan alleen maar mooie 'verkeerspullen' op.

Suggesties

U kunt de projecthoek helemaal leeg halen en de voorwerpen verspreiden in de klas. U bent verbaasd, wat is er nu toch gebeurd? Vraag de leerlingen u te helpen om de projecthoek weer mooi te maken.

Non-verbale communicatie

Materialen en voorbereidingen

- Zet de fotokist in de kring
- Afspeelapparatuur met Fototaal-cd, projectlied 'De taxi'
- Niveaukaarten non-verbale communicatie

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Fototaal begint. Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaalles. Vertel dat de leerlingen gaan leren om gebaren te maken. Doe een paar gebaren voor.

Kern

Vertel de leerlingen dat je bij een liedje ook leuke gebaren kunt maken. Laat het lied over de taxi horen en zing mee. Gebruik daarbij ondersteunende bewegingen en gebaren. Laat de leerlingen daarna met u meedoen.

Broem broem, toet toet toet.

Weet je wat de taxi doet?

Broem broem, toet toet toet.

Weet je wat de taxi doet?

De taxi brengt je overal.

Toet toet, daar is hij al.

Deuren open, stap maar in.

Heb je net als ik weer zin?

Zit je goed? Gordel vast?

Wij gaan rijden, opgepast.

De taxi brengt je overal.

Toet, toet, daar is hij al.

Broem, broem, toet, toet, toet.

Weet je wat de taxi doet?

Broem, broem, toet, toet, toet.

Weet je wat de taxi doet?

Afsluiting

Kijk blij en vertel de leerlingen dat u erg blij wordt van dit liedje, omdat u het zo mooi vindt. Wijs op uw gezichtsuitdrukking. Vinden de leerlingen het lied ook mooi? Kijk maar blij en zing nog maar een keer mee. Rond hierna de les af.

Suggesties

De taxi is veel te laat. Daarom bent u een beetje boos. Hoe kijk je als je boos bent? Hoe kijk je blij als de taxi er eindelijk aan komt?

Activiteit 18

Iemand iets vragen

Materialen en voorbereidingen

- Petten voor taxichauffeurs
- Niveaukaarten iemand iets vragen

Introductie

Roep de leerlingen aan tafel. Fototaal begint. Herinner de leerlingen kort aan de vorige Fototaalles. Zet de pet op en vertel dat u een taxichauffeur bent. Zeg: 'Ik rij in mijn taxi' en rij met uw denkbeeldige taxi door de klas of beeld een rijdende taxi op de plaats uit.

Kern

Vraag aan een leerling of hij mee wil. Laat de leerling instappen in uw denkbeeldige taxi. Neem de leerling bij de hand of spoor de leerling aan tot meedoen. Maak een rondje door de klas of een denkbeeldig rondje en laat de leerling weer uitstappen.

Nodig een andere leerling uit om ook taxichauffeur te zijn. Nu rijden er twee taxi's door de klas. Doe voor hoe u stopt en vraagt of een leerling mee wil rijden. De leerling (taxichauffeur) doet u na. De beide taxi's rijden met hun passagier een rondje door de klas. Laat iedereen weer gaan zitten. Herhaal het spel tot elke leerling een keer taxichauffeur is geweest en het vragen geïmproviseerd heeft. Bied telkens een vraag aan die de leerling kan nadoen. Of lok het stellen van een vraag uit. Maak daarvoor gebruik van de niveaukaarten.

Afsluiting

Als iedereen aan de beurt is geweest laat u de leerlingen helpen om de taxi te parkeren. Rond de activiteit af.

Suggesties

Probeer bij het naar huis gaan of de leerlingen vragen aan elkaar kunnen stellen. 'Ga je naar huis? Is dat jouw taxi?'

Iets zeggen tegen iemand

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist
- Foto's uit de fotoles
- Niveaukaarten iets zeggen tegen iemand

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Fototaal begint. Vertel en laat zien wat de leerlingen de vorige Fototaalles hebben gedaan. Haal een aantal mooie foto's uit de fotokist. Zeg dat de foto's over de taxi gaan. Vertel dat de leerlingen gaan leren om iets te zeggen over de taxi.

Kern

Toon één voor één de foto's die u geselecteerd heeft en maak er een praatje over met de leerlingen. Wijs op de foto en vertel wat u er mee gaat doen of vertel iets over uw eigen auto. 'Mijn auto heeft ook wielen'. Laat de leerlingen ook iets over hun foto vertellen. 'Mijn taxi heeft ook wielen. Leuk in de taxi'. Oefen met de leerling aan de hand van de niveaukaarten. Zorg dat iedereen aan de beurt komt.

Afsluiting

Benoem dat de leerlingen hebben geleerd om iets te zeggen tegen een ander. Daarbij hebben we de foto's van 'de taxi' gebruikt. Dat heeft iedereen goed gedaan. Stop de foto's terug in de fotokist om Fototaal af te ronden.

Suggesties

Laat de leerlingen ook thuis iets zeggen over een foto. Kopieer een foto van de taxi. Teken de leerlingen erin. Praat er over. 'Kijk Sanne in de taxi'.

Activiteit 20

Een gesprek voeren met een ander

Materialen en voorbereidingen

- Haal een aantal voorwerpen uit de projecthoek
- Leg de voorwerpen en projectfoto's bij de projecthoek
- Niveaukaarten een gesprek voeren met een ander

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Fototaal begint. Vertel en laat zien wat er de vorige Fototaalles is gedaan. Vertel dat de leerlingen met elkaar gaan praten over de projecthoek. Wijs op de projecthoek en vertel dat deze weer netjes ingericht moet worden.

Kern

Doe voor hoe u een deel van de projecthoek mooi maakt en praat erover met de leerlingen. Laat de leerlingen in tweetallen een deel van de projecthoek mooi maken en met elkaar praten. Wat moet anders? Hoe willen de leerlingen de projecthoek mooi maken? Maak bij het stimuleren van de gesprekjes gebruik van de niveaukaarten.

Afsluiting

Geef de leerlingen een compliment voor de mooie projecthoek. Rond de les af.

Suggesties

Maak van een aantal projectfoto's een puzzel (kopieer en knip in stukken). Laat een tweetal met de puzzel werken en er met elkaar over praten.

Sociale routines

Materialen en voorbereidingen

- Pet van de chauffeur
- Taxi opstelling van stoelen of met de trapauto
- Vraag of de klassenassistent of een ander voor taxichauffeur speelt
- Niveaukaarten sociale routines

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Herinner de leerlingen aan de vorige les Fototaal. Vertel de leerlingen dat ze gaan leren om iemand te begroeten en dag te zeggen als je in de taxi stapt.

Wijs op de taxi en doe het voor.

Kern

Laat de leerlingen ook met de klassenassistent het groeten van de chauffeur oefenen. Geef daarna een leerling de pet van de taxichauffeur. Hij mag de taxi besturen. Een paar andere leerlingen stappen in de taxi. Laat de leerlingen netjes de chauffeur begroeten als ze instappen. De chauffeur groet ook. Als ze een stukje hebben gereden, stappen de leerlingen uit zodat de volgende leerlingen in de taxi kunnen stappen. Daarbij zeggen ze weer netjes gedag. Stimuleer de leerlingen die hier aan toe zijn om de chauffeur te bedanken. Complimenteer de leerlingen als zij het gewenste gedrag laten zien. Wissel van chauffeur en oefen nogmaals.

Afsluiting

Wanneer alle leerlingen geoefend hebben, ruimt u met de leerlingen de taxi-opstelling op. Rond de Fototaalles af.

Suggesties

U kunt de sociale routines ook oefenen voordat de leerlingen 's middags naar huis gaan.

Schriftelijke taal

lezen en begrijpen

Begrijpend luisteren

Materialen en voorbereidingen

- Lees onderstaand verhaaltje door
- Knuffel
- Taxi-opstelling van stoelen
- Niveaukaarten begrijpend luisteren

Introductie

Roep alle leerlingen in de kring. Vertel dat Fototaal begint. Herinner de leerlingen aan de vorige Fototaalles. Laat kort zien wat er gedaan is. Laat de knuffel zien. Vertel dat knuffel mee mag in de taxi. De leerlingen gaan goed luisteren hoe dat gaat.

Kern

Wijs op het verhaal. Vertel de leerlingen dat u een verhaaltje gaat vertellen. De leerlingen mogen meedoen met de opdrachten bij het verhaaltje. Vraag aan een leerling om voorin de taxi te gaan zitten en voor taxichauffeur te spelen. Lees het verhaaltje meerdere keren voor. Doe eerst voor hoe u instapt en het verhaal uitbeeldt. Daarna geeft u 1 of meerdere leerlingen de opdracht om het verhaal uit te beelden. Gebruik de namen van de leerlingen in het verhaaltje. Werk met de aanwijzingen op de niveaukaarten. Pas het verhaal waar nodig aan.

Joris en knuffel stappen in de taxi. (Stap in)

Knuffel wil op de bank springen. (Laat knuffel op de bank springen)

Nee, knuffel dat mag niet. (Stop het springen en laat de knuffel zitten)

Knuffel kan al netjes zitten in de taxi. (Laat de knuffel los zitten)

Ik zit ook netjes in de taxi. (Ga zelf ook netjes zitten in de taxi)

Ik zwaai. (Zwaai naar de anderen)

'Dag juf, dag Pim.'

'Tot kijk'

Afsluiting

Benoem dat de leerlingen goed kunnen luisteren en het verhaal mooi hebben nagespeeld. Als je goed luistert, weet je wat je moet doen.

Suggesties

Geef de knuffel een mooie plek in de klas. Herhaal de oefeningen door te vragen of de leerlingen nog weten wat de knuffel allemaal deed. Vertel het en maak een fotoverhaal van de avonturen van knuffel.

 Activiteit 23

Begrijpend lezen (voorbereidend)

Materialen en voorbereidingen

- Fotokist met projectfoto's erop
- Leg een speelgoedtaxi onder de leeslap
- Zorg voor foto's van de dagactiviteiten
- Zorg voor plaatjes of andere afbeeldingen met de woorden eronder
- Zorg voor woorden en naamkaartjes
- Maak een fotopoppetje van Sanne
- Zorg voor pasfoto's of fotopoppetjes van de leerlingen
- Niveaukaarten begrijpend lezen

Introductie

Roep de leerlingen aan tafel. Bekijk de fotokist en benoem kort wat de leerlingen de vorige Fototaalles hebben gedaan. Wijs op de leeslap en vertel dat er iets onder zit. Doe het fotopoppetje Sanne in de taxi onder de lap. Zeg erbij: 'Sanne stapt in'. Laat de taxi met de lap erop een stukje rijden en stimuleer het raden wat er onder de lap zit. Vertel dat de leerlingen gaan praten over de taxi en leren vertellen wat er op de leeslap staat. Plaats de lap goed in het zicht van alle leerlingen.

Kern

Zorg ervoor dat de leerlingen recht voor de leeslap zitten. Vertel dat Sanne naar school gaat. Laat een leerling met de speelgoedtaxi rijden met Sanne erin. Maak er op de leeslap een zin bij met een of twee plaatjes en de woorden er onder. Begin met een zin over Sanne in de taxi. Wijs aan in de goede leesrichting en vertel wat er staat. Laat nadoen. Herhaal de zin met de pasfoto's van de leerlingen. Breid de zinnen zonedig uit met andere themawoorden zoals 'Sanne (zit op de) bank'. Bespreek daarna wat Sanne op school gaat doen. Neem daarbij telkens met de leerlingen op hun eigen niveau de dagactiviteiten voor door:

- in de kring
- muziek luisteren
- zwemmen
- boek voorlezen
- naar huis

Lees samen wat er staat. Verwijs telkens naar de betekenis van een zin door uitbeelden of het aanwijzen van een foto.

Afsluiting

Wijs op de leeslap en benadruk dat de leerlingen goed hebben verteld wat er staat. Ruim hierna de leeslap en de spullen op in de fotokist.

Suggesties

Kopieer een projectfoto. Plak de foto op een poster. Maak er met de leerlingen met hulp van plaatjes en woorden zinnen bij. Lees de woorden samen met de leerlingen. Hang de poster op.

Eindactiviteit

Materialen en voorbereidingen

- Eventueel foto's van de taxi
- Fotocamera

Introductie

Roep de leerlingen in de kring. Vertel de leerlingen dat ze de afgelopen weken zoveel geleerd hebben over de taxi. Toon eventueel de foto's. Zeg dat ze vandaag met elkaar naar een taxi gaan kijken. Ze kunnen de taxichauffeur laten zien wat ze allemaal geleerd hebben.

Kern & afsluiting

Ga met de leerlingen naar de chauffeur en zijn taxi. U kunt dit bijvoorbeeld doen een half uur voor de leerlingen naar huis gaan. Laat de leerlingen vrolijk naar de chauffeur zwaaien en hem groeten. Laat de leerlingen aanwijzen waar de spiegel zit, waar de wielen zijn, wat je met het stuur kunt doen. Laat ze voordoen hoe instappen gaat en hoe uitstappen gaat. Laat ze ook vragen stellen aan de chauffeur, laat de leerlingen bijvoorbeeld toestemming vragen om in te stappen.

Wanneer het tijd is om naar huis te gaan, kunt u de leerlingen nadrukkelijk uitzwaaien en 'dag' of 'tot morgen' roepen. Kijk weer of de leerlingen groeten zoals ze dat geleerd hebben.

Maak foto's van de eindactiviteit voor de plakboeken van de leerlingen.

